

CYKLOID, syklå' d, f. 3. (mat.) Kroklinie, som beskrives af en punkt i omkretsen af en på en rät linie framrullande cirkel. Hjullinie.

CYKLOMETRI, syklåmetri', f. 3. Läran om cirkelars mätning.

CYKLOP, syklóp, m. 3. (grek. o. rom. myt.) Benämning på jättar med ett enda rundt öga i pannan, hvilka som smeder biträdde Vulcanus.

CYKLOPISK, syklópissk, a. 2. Som tillhör, har afseende på eller är gjord af Cykloper. *C-a murar*.

CYLINDER, syli'ndr, m. 2. pl. — *drar*. 1) (geom.) Solid figur, som uppkommer, då en rätvinklig parallelogram en omgång svänger sig omkring en af sina sidor. — 2) (tekn.) Vals, vält.

CYLINDERAFFALL, syli'ndr-åfall, n. 3. (urm.) Hvilande affall för fickur.

CYLINDERFORMIG, syli'ndrfå'rmig, a. 2. Som har formen af en cylinder.

CYLINDERUR, syli'ndr-úr, n. 3. Ur med cylinderaffall.

CYLINDERISK, syli'ndrissk, a. 2. (mat.) Som liknar en cylinder.

CYMBAL, symmbål, m. 3. 1) (i plur.) Musikinstrument hos Hebreerna, bestående af tvenne halfklotformiga, ihåliga metallpjeser, som sloges emot hvarandra. — 2) (i plur.) Messingstallriker vid turkiska musiken. — 3) Hackbråde. — 4) Orgelstämma af stämda klockor.

CYMBALREGISTER, symmbålrej'sstr, n. 3. Se *Cymbal*, 4.

CYMBEL, sy'mbl, ell. CYMBELÖRT, sy'mbl-ör't, f. 3. En art Sporreblomma. Antirrhinum Cymbalaria.

CYNIKER, syni'ckr, m. 3. Benämning på anhängarne af en filosofisk sekt i Grekland, som stiftad af Antisthenes, en af Sokrates' lärjungar, urartade till förakt för allt yttre och all anständighet.

CYNISK, a. 2. 1) Som tillhör eller har afseende på Cynikernas filosofiska lära; som utmärkte Cynikerna. *C-a filosofien*. — 2) (fig.) Som röjer, innefattar förakt för allt yttre, för all anständighet: oanständig, svinaktig, snuskig.

CYNISM, syni'ssm, m. 3. sing. 1) Cynikernes filosofiska lära. — 2) (fig.) Förakt för allt yttre, för all anständighet: Oanständighet, svinaktighet, snuskighet.

CYPERGRÄS, sy'prgräs, n. 3. Ett växtsläkte, Cyperus, af hvars arter märkes *C. esculentus*, en i Södra Europa inhemsk växt, hvars rotknölar,

kallade Jordmandel, begagnas till föda, äro ganska välsmakliga, och ätas både rå och kokta. *Cyperus esculentus*.

CYPERKATT, c. 1. En afart af Kattsläktet, grå med svarta ränder.

CYPERPÄRON, n. 3. Benämning på en sort stora gröna, vid mognadstiden klart gula, mot solsidan brunröda päron, med gråa prickar, och som mogna i September.

CYPERVIN, n. 3. Ett slags hetsigt, sött vin ifrån Cypern, som är rödt, när det kommer ifrån pressen, men får, efter 5 eller 6 års förlopp, en blek färg.

CYPRESS, syprä'ss, m. 3. Ett trädslag, *Cupressus*, af hvars många arter den bekantaste är *C. sempervirens*, hvilken växer rak och spetsig, och hvars mörkgröna, smala, spetsiga blad ligga öfver hvarandra liksom taktegel, samt bilda fyrkantiga grenar. Har för sitt dystra utseende blifvit en sinnebild af sorgen. *Plantera c-er på någons graf*. — *Ss. C-gren, -skog*, m. fl.

CYPRESSKORALL, syprä'sskoräll, m. 3. (nat. hist.) En art af Blomkorallernas Ordning.

CYPRESSTRÄ, n. 4. Den fina, rödaktiga veden af Cypressen, som är ett förträffligt virke och anses i varaktighet täfla med cederträ.

CYPRESSTRÄD, n. 3. Se *Cypress*.

CYPRINSLÄGTET, sypr'i'n--, n. 4. def. Ett ganska talrikt släkte af de Mjukfeniga fiskarnes Ordning, till hvilket höra de flesta söttvattensfiskar, såsom: karp, ruda, lindare, braxen, löja, mört, m. fl. *Cyprinus*.

CYPRISK, a. 2. Som tillhör ell. har afseende på, växer eller finnes på, är kommen ifrån ön Cypern. *Den C-a gudinnan*, poetisk benämning på Venus.

CYTISUS, sy'tisuss, m. sing. Söderländskt trädslag, af hvars många arter märkes *C. Laburnum*; se *Bönträd*.

CYTISIN, syti'sin, n. 3. sing. (kem.) Eget ämne i fröen uti skidorna på *Bönträdet* (*Cytisus Laburnum*), hvilket, intaget, alstrar yrsel, svindel och envis kräkning.

CZAR, tšchar, m. 3. (af gr. *Kaisar*, kejsare) Titel, som ryska rikets beherrskare fordom förde.

CZAREWITSCH, tšharewitsch, m. 3. Benämning på ryska tronföljaren. *Numeri Cesarewitsch*.

CZARINNA, f. 1. (på ryska *Czarewna* eller *Czarinska*) En Czars gemål.

CZARISK, a. 2. Som tillhör, har afseende på, utmärker de ryska czarerna, deras regeringssystem, o. s. v.

D.

D, n. 4. 1) Fjerde bokstafven i alfabetet. Har vanligen sitt eget ljud, t. ex.: *Då, Gud, mild*. — *Anm. a) D framför j*, och äfven framför *t*, då i samma stafvelse en annan konsonant föregår *d*, höres föga, t. ex.: *Djerf, djup, djur; Sagdt, handtera, landtlig, landtman*. — I slutet af en stafvelse, efter *t* eller *n*, sammanflyter *D* med dessa till dubbelljudande *l*, n, t. ex.: *Handtag, Eldlång*. — *b) Näst före t* och efter en vokal, i samma stafvelse, sammanfaller *D* i uttalet med *t* och ljuder som *tt*, t. ex.: *Godt, bredt, vidt*. — *c) D emellan tvenne n* eller emellan *n* och *s*

bortfaller gemeningen i dagligt tal, ofta äfven i det högtidligare uttalet, t. ex.: *Blandning, vändning, utomlands*. — I det vårdslösare hvardagsuttalet händer detta stundom äfven, då *D* följer näst efter *r*, i samma stafvelse (hvarvid *r* ofta uttalas som *l*: *gård, gål, gärde, jåle*), t. ex.: *Ladugårdspiga* (lagårspiga), *vårdshus* (värshus), o. s. v. — 2) (i musik) *a) Andra noten i c-skalan*. — *b) Namnet på den sträng eller tangent, som anger tonen d*. — 3) Ljudet, som uppkommer, då bokstafven *d* uttalas eller noten *d* i sång eller musik återgifves. — *Man säger äfven d-ljud*,